

Vår dato: 27.04.2005 Vår referanse: 05/37

Deres dato: 15.02.2005 Deres referanse: 200404093

Saksbehandler:
Kjærstin Åstveit

Utdannings- og forskningsdepartementet
Pb 8119 Dep

0032 OSLO

Dole 203

UFD	
29 APR. 2005	
Saksnr.	200404093
Arkivkode:	570

Kunnskapsløftet - høring

Universitets- og høyskolerådet har mottatt til høring forslag til fag- og timefordeling for grunnskolen, fag- og timefordeling for fellesfag i videregående opplæring, omfang av programfag og prinsipper for valg av programfag i videregående opplæring.

Vedlagt følger UHRs høringsuttalelse. Denne er utarbeidet for UHR av Nasjonalt råd for lærerutdannings arbeidsutvalg. Øvrige, fagspesifikke uttalelser som vi har mottatt, fra fagrådene i idrett og dans, følger også vedlagt.

Vi vil forøvrig også vise til de uttalelser som kommer fra våre medlemsinstitusjoner i denne saken (vedlagt).

Vennlig hilsen

Ola Stave
generalsekretær

Kjærstin Åstveit
seniorrådgiver

Kopi (uten vedlegg):
Nasjonalt råd for lærerutdanning
Nasjonalt fagråd for dans v/Dag Jostein Nordaker, UiS
Nasjonalt fagråd for idrett v/Inger-Åshild By, NIH

KUNNSKAPSLØFTET – HØRING, FAG- OG TIMEFORDELING

Forslag til fag- og timefordeling for grunnskolen, fag- og timefordeling for fellesfag i videregående opplæring, omfang av programfag og prinsipper for valg av programfag i videregående opplæring

UHRs høringsuttalelse er utarbeidet av Nasjonalt råd for lærerutdanning (NRLU). NRLUs arbeidsutvalg behandlet saken i sine møter 18. februar og 23. april 2005.

Innledningsvis vil NRLUs arbeidsutvalg vise til de uttalelser som kommer fra våre medlemsinstitusjoner, de offentlige lærerutdanningsinstitusjonene, når det gjelder fagspesifikke kommentarer av enkeltfag. NRLU ønsker å peke på noen prinsipielle og overordnede sider ved forslaget til fag- og timefordeling for grunnskolen og videregående opplæring.

I den generelle delen av læreplanen vektlegges mange sider ved det å være menneske, gjennom fokusering på det meningssekende, det skapende, det arbeidende, det allmenndannede, de samarbeidende og det miljøbevisste mennesket. Grunnskolen oppgave er å fokusere på alle disse sidene hos elevene, og slik bidra til utvikling av det integrerte menneske som er i stand til "å realisere seg selv på måter som kommer fellesskapet til gode – å fostre til menneskelighet for et samfunn i utvikling".

NRLU mener at dette mangfoldet er viktig å ha som utgangspunkt når man skal vurdere forslaget til fag- og timefordeling. Det samme gjelder for læreplanens henvisning om å bygge på tre tradisjoner for opplæring; gjennom praktisk virke og læring, gjennom erfaring, gjennom teoretisk utvikling og gjennom vår kulturelle tradisjon. Disse intensjonene må gjenspeiles i fag- og timefordelingen i grunnskolen. Helheten i opplæringen må ivaretas, slik det eksempelvis tas til orde for når læreplanen beskriver skapende evner som "å oppnå nye løsninger på praktiske problemer ved uprøvde grep og framgangsmåter, ved å oppspore nye sammenhenger gjennom tenkning og forskning, ved å utvikle nye normer for skjønn og samhandling, eller ved å frambringe nye estetiske uttrykk. Skapende evner kommer til uttrykk både i forbedrede maskiner, redskaper og rutiner; i resultater fra arbeid og forskning, i kriterier for vurdering og avveining, i bygninger, malerkunst, musikk, bevegelse og ord". Denne tilnærmingen bør også ligge til grunn for arbeid med grunnleggende ferdigheter. Når de grunnleggende ferdighetene, som å lære å lese og regne, skal integreres i alle fag, så kan det også være grunn til å peke på at ferdigheter i andre fag, for eksempel i musikk og kroppsøving, også kan være nyttige å integrere i nettopp teoritunge fag som norsk og matematikk.

I en slik helhet er tilpasset opplæring et nøkkelord. Tilpasset opplæring medfører en fleksibel organisering av både skolehverdagen som helhet og i tilrettelegging av det enkelte fags undervisning. Samtidig fordrer det et stort tilfang av både fag og arbeidsmåter som gjør at alle elever finner veier som er utviklende for den enkeltes læringsstrategier. I et slikt perspektiv ser NRLU det som svært positivt at det tilrettelegges for daglig fysisk aktivitet i grunnskolen.

Et nytt prinsipp for lokal handlefrihet innføres med forslaget om at skoleeier kan omdisponere inntil 25 prosent av timene som er fastsatt til det enkelte fag, når bestemte forutsetninger ligger til grunn for det. NRLU støtter dette, men vil samtidig gjøre oppmerksom på at det vil være ressurskrevende både for skolens ledelse og for den enkelte lærer å gjøre slike individuelle timeomfordelinger. Vi finner grunn til å understreke at kravene i det nye læreplanverket, kombinert med friheten til å omdisponere inntil 25 % av timetallet, vil stille

store og nye krav til den enkelte lærer og til lærernes tidsbruk. Dette medfører en fare for at skolene vil kunne praktisere kollektive løsninger for grupper, heller enn for individer.

Forslaget til fag- og timefordeling for grunnskolen innebærer først og fremst en styrking av de tradisjonelle basisfagene norsk, engelsk og matematikk. NRLU mener dette vil føre til en forskyvning i profilen i skolen, og vi vil derfor problematisere noen av de endringene forslaget til fag- og timefordeling vil medføre.

NRLU mener det er grunn til å reise en bekymring for de praktiske og estetiske fagenes stilling i skolen. Disse fagene er, med unntak av kroppsøving, videreført med samme timetall som nåværende plan. Imidlertid kan forslaget i realiteten innebære en nedgang for disse fagene, fordi det samtidig foreslås endringer som vil virke negativt inn. Dette gjelder bortfall av timer til skolens og elevens valg og frie aktiviteter på småskoletrinnet. I tillegg omdisponeres 304 timer tilvalgsfag på ungdomstrinnet til 2. fremmedspråk og programfag. I sum kan dette medføre en reell nedgang i timerressurser for de praktiske og estetiske fagene i grunnskolen.

NRLU er også bekymret for at en rekke fag nå er foreslått styrket på barnetrinnet og tilsvarende redusert på ungdomstrinnet. Dette gjelder både engelsk, kunst og håndverk, naturfag og samfunnsfag. Bekymringen knytter seg til mangelen på lærere med fagkompetanse og de faglige konsekvensene som oppstår når timerressurser i fagene flyttes til et trinn hvor lærerne ikke nødvendigvis, eller kanskje rent unntaksvis, har fordypning i fagene. Ungdomstrinnet sliter med mangel på lærere med fagkompetanse, både innenfor naturfag, samfunnsfag og praktisk- estetiske fag. Likevel er kompetansesituasjonen vesentlig bedre på ungdomstrinnet enn på mellomtrinnet.

NRLU mener at den omleggingen som foreslås i naturfagene, ved at de flyttes ned på barnetrinnet der det ikke finnes tilstrekkelig kompetanse blant lærerne, ikke harmonerer med naturfagenes stilling verken i grunnopplæringen eller i høyere utdanning. I samfunnsfagene gjør norske elever seg positivt bemerket i internasjonale prøver, jfr. Civic Education Studies. Bl.a. er resultatene gode mht. demokratiforståelse. Vi mener at det fremlagte forslaget vil føre til en svekkelse av disse fagene, og har problemer med å se gode begrunnelser for endringene. NRLU mener at det ikke er tilstrekkelig å se på det totale undervisningstimetallet i det enkelte faget. Dette må vurderes både i forhold til skoletrinn og kompetansesituasjonen – altså lærerkompetansen - i fagene, og hvordan denne fordeler seg på trinn.

Forslaget til fag- og timefordeling i skolen preges av en prioritering av de fagene som kan gis størst ansvar for de foreslåtte basisferdighetene. Det finnes imidlertid lite forskning som viser at en satsing på enkeltfag i form av ekstra undervisningstimer gir store positive utslag for elevenes kompetanse. Ser man for eksempel på den gruppen elever som skårer dårligst på skoletester, viser det seg at mange av disse har fått ekstra hjelp og støtte i form av spesialundervisning. Studier viser at ca. 85 % av innholdet i denne undervisningen er knyttet til fagene norsk, engelsk og matematikk, og at resultatene er relativt dårlige.

NRLU vil avslutningsvis understreke betydningen av å ivareta helheten i skolens tilbud på en balansert måte. Det er denne helheten som gir elevene optimale opplærings- og utviklingsmuligheter.

Sist endret: 26.04.2005

Ansvarlig saksbehandler: Kjærstin Åstveit

NASJONALT FAGRÅD FOR IDRETT

Samarbeidsorgan for høyere utdanningsinstitusjoner på fagfeltet idrett

Leder	Inger-Åshild By, NIH	23 26 24 02	inger-ashild.by@nih.no
Nestleder	Egil Solli, HINT	74 02 27 66	egil.solli@hint.no
AU- medlem	Rolf Novsett, HIT	35 95 27 60	rolf.novsett@hit.no
Sekretær	Laila Mjelde, NIH	23 26 20 18	laila.mjelde@nih.no

Oslo, 25. april 2005
Deres ref: 200404093.

Til
Utdannings- og forskningsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 OSLO

Universitets- og høyskolerådet	
Dato 25.4.05	Saksnr. 05/37
Saksbeh. WJA	Dok.nr. 2
Arkivkode	008

AD.: KUNNSKAPSLØFTET – INVITASJON TIL HØRING

Forslag til fag- og timefordeling for grunnskolen, fag- og timefordeling for fellesfag i videregående opplæring, omfang av programfag og prinsipper for valg av programfag i videregående opplæring.

Nasjonalt fagråd for idrett vil uttale seg om følgende punkter i høringsbrevet fra Utdannings- og forskningsdepartementet:

- 2.1 Om barnetrinnet.
- 3 Bestemmelser om videregående opplæring.
- 3.2.3 Påbygging til generell studiekompetanse.

2.1 Om barnetrinnet.

Nasjonalt fagråd for idrett synes det er positivt at timetallet i kroppsøving på Barnetrinnet øker med 143 timer. På den andre siden er vi urolige for hva konsekvensene av å fjerne timene til frie aktiviteter vil bli. Vi vet at det de siste årene er utviklet mange gode undervisningsopplegg knyttet til regelmessig bruk av uteskole. Vi vet også at uteskole både stimulerer lærelysten og fører til økt læringsutbytte for en del elever som ikke har særlig godt utbytte av mer

tradisjonell undervisning. Det kan være en fare for at bruken av andre arenaer enn klasserom vil reduseres med utvidelsen av timetallet til rene skolefag.

3 Bestemmelser om videregående opplæring.

Nasjonalt fagråd for idrett synes det er uheldig at Utdannings- og forskningsdepartementet ikke har fulgt opp Kvalitetsutvalgets forslag om å utvide Kroppsøving med 37 årstimer både i de yrkesforberedende utdanningsprogrammene og i utdanningsprogram for studiespesialisering. Etter det vi har fått opplyst støttet i all hovedsak høringen i forbindelse med NOU 2003:16. "I første rekke. Forsterket kvalitet i en grunnopplæring for alle" dette synspunktet om å utvide timetallet i kroppsøving i videregående opplæring. Med dagens tendenser til økt inaktivitet og helseplager relatert til dette, er det nødvendig at faget får økt timetall.

3.2.3 Påbygging til generell studiekompetanse.

Kroppsøving er et av skolens allmenndannende fag. Nasjonalt fagråd for idrett mener derfor det er uakseptabelt å fjerne kroppsøving fra timeplanen til elever som tar påbygging til generell studiekompetanse. Ser en også dette i sammenheng med det sterke fokus som er på inaktivitet og helseproblemer synes det rart at kroppsøving foreslås fjernet fra timeplanen. Det er ikke tvil om at nettopp denne gruppen elever som både vil ha en yrkesfaglig og allmennfaglig forankring både for egen del her og nå og i sitt yrkesaktive liv, vil ha behov for kunnskaper og ferdigheter knyttet til en fysisk aktiv livsstil. I lys av Utdannings- og forskningsdepartementets medvirkning i "Handlingsplan for fysisk aktivitet 2005 – 2009, synes det merkelig at man fjerner obligatorisk kroppsøving for en gruppe elever i videregående opplæring. Nasjonalt fagråd for idrett synes undervisning i kroppsøving for elevene er så viktig at vi ber departementet vurdere å øke uketimetallet for påbygging til generell studiekompetanse.

Med hilsen

Inger-Åshild By
Leder

Utdannings- og forskningsdepartementet
Postboks 8119 Dep.
0032 Oslo

Universitets- og høyskolerådet	
Dato 25.4.05	Saksnr. 05/37
Saksbeh. KJA	Dok.nr. 3
Arkivkode	008

25.04.05

HØRING - KUNNSKAPSLØFTET

Forslag til fag- og timefordeling og nye læreplaner for grunnskolen

Nasjonalt Fagråd i Dans (NaFaD) behandlet saken i rådsmøter i 12. og 13. april.

NaFaD vil i hovedsak kommentere hvordan fagområdet dans er ivaretatt i forslaget som er sendt på høring. Vi vil uttale oss om forslag til fag- og timefordeling og de nye læreplanene for grunnskolen i én felles høringsuttalelse.

Dansens plass og omfang i grunnskolen

NaFaD beklager at dans ikke har fått fagstatus i gjeldende høringsdokument. Dans beskrives som del av musikk- og kroppsøvningsfaget, men dans som fag og kunnskapsområde har blitt marginalisert og betydelig svekket i forhold til L-97.

De estetiske fag – kunstoffagene har i læreplanutkastene blitt tildelt en underordnet rolle i forhold til "kjernefagene". Dette kommer tydelig til uttrykk gjennom beskrivelsen av hva som skal være de grunnleggende ferdighetene i morgendagens skole: Å kunne uttrykke seg muntlig, å kunne uttrykke seg skriftlig, å kunne lese, å kunne regne, å kunne bruke digitale verktøy.

Den generelle delen av L-97 skal videreføres som en generell del også for denne nye læreplanen. Vi savner sammenhengen mellom Det meningssøkende menneske, Det skapende menneske, Det arbeidende menneske, Det allmenndannede menneske, Det miljøbevisste menneske og Det integrerte menneske i L-97 og fagplandelens beskrivelse av de grunnleggende ferdighetene. Hva med de sosiale ferdighetene, de estetiske / skapende ferdighetene og de kroppslige ferdighetene? Å unnlate å omtale dette som grunnleggende

ferdigheter svekker mulighetene for å oppfylle den generelle del av læreplanen og det marginaliserer de estetiske fagenes posisjon i planen.

Å danse tar opp i seg sentrale aspekter i en læringsprosess. Her forenes den kroppslige dimensjonen og ferdighetsaspektet med estetisk opplevelses og erkjennelse.

Dansen må få rammefaktorer som gjør det mulig å tilrettelegge danseundervisning på en måte der fagets egen struktur, substans og egenart legger grunnlaget for læringsaktiviteten.

Læreplan for det nye kroppsøvningsfaget beskrevet i utkast av 29.11.04 hadde dans som et av tre hovedområder, et dansefag på dansens premisser. Beklageligvis ble dette læreplanutkastet dramatisk endret til gjeldende høringsutkast. Dans er ikke lenger et eget hovedområde, men slått sammen med idrett til hovedområdet "idrett og dans". Beskrivelsen av hovedområdet er i overveiende grad gjort på idrettens premisser.

Innføring av programfag

Innføring av programfag på ungdomstrinnet åpner for å velge dans som eget fagområde. Her vil dansen kunne fremstå som en selvstendig kunstart der kompetansemål, innhold og arbeidsmåte utformes i tråd med dansekunstens egenart og særpreg. Dans som programfagsvalg på ungdomstrinnet vil bidra til å synliggjøre sammenheng mellom dans i grunnskole og videregående opplæring og være en god rettesnor for elever som vurderer å velge dans som studieforberedende utdanningsprogram i videregående opplæring.

Konklusjon:

- **Primært: Dans bør opprettes som eget fag med dertil hørende timer.**
- **Sekundært: Dans bør beskrives som et eget hovedområde både i musikk- og kroppsøvningsfaget. (Jf. forslaget til fagplan i kroppsøvningsfaget datert 29.11.05)**
- **Dans må tilbys som programfag på ungdomstrinnet.**

Nasjonalt Fagråd i Dans

25.04.05

For rådet

Dag Jostein Nordaker
Universitetet i Stavanger

Veslemøy Ellefsen
Kunsthøgskolen i Oslo